

שזונה הלכות

גליון 431

ערש"ק פ' תצווה
שבוע פרשת כי תשא | ה'תשע"ט

גיליון שבועי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

משולחן ההלכה
מאת הרב מיכאל אבישיד
רב קהילת חב"ד בית שמש, רמה א' <

דין הכבד ואופן צלייתו

כיצד ניתן לאכול כבד, ומדוע דינו שונה משאר בשר ועוף?

כתוב בשולחן ערוך שמכיוון שבכבד יש דם רב, אין המליחה מועילה להוציא את כל הדם ורק על-ידי צליה ניתן להוציא אותו ועל-ידי כך להכשירו לאכילה.

אם צלה את הכבד בסמיכות לשחיטה ולא השהה אותו יותר מ27 שעות, יכול לאחר הצלייה לחממו או לטגנו בסיר או מחבת, אך אם שהה יותר מכך, אפילו אם ה' בהקפאה - אין לחממו או לטגנו בסיר או מחבת.

יש להיזהר שהכבד לא יהיה כבוס 24 שעות, דהיינו שלא יהי' מונח באריזה סגורה לא מנוקבת עם ניילון עליו כשיש נוזלים באריזה. וכן באם הוא קפוא, אין להפשירו במים חמים או בתנור ומיקרוגל. כמו"כ אין לצלות את הכבד כשהוא מונח בתוך נייר כסף, אפי' אם עושה חורים בנייר כסף. וכן יש לצלותו לבד ולא בשיפוד משולב עם ירקות ובצלי'.

באיזה אופן יש לצלות את הכבד?

ישנם מספר פרטים בהכנת הכבד לצלייה ובצלייה עצמה, כפי שיפורט להלן:
1. יש לחתוך את הכבד חתך עמוק בצורת שתי וערב מלמעלה ומלמטה (בכבד העוף שמחולק לשני חלקים). מעיקר הדין אין צורך לעשות זאת בסכין המיוחד לכך, אך

האם מותר ליטול ידיים מבקבוק שתיה? ראה מדור 'שואל ומשיב'

- כדאי לייחד לכך סכין ובפרט אם רגיל בצליית כבד.
- לאחר החיתוך יש לשטפו היטב מהדם שעליו.
- יניח את הכבד על רשת הצלייה באופן שהדם יזוב על הגחלים שתחתיו.
- אחרי שהניחו על הרשת (ולא לפני כן) יפזר מלח גס על הכבד בכמות המתאימה לצלי שהיא קצת יותר ממליחת תבשיל רגיל.
- במשך צלייתו יש להשתמש בלהבה נמוכה או גחלים לוחשות. מעיקר הדין מספיק בחצי צלייתו משני הצדדים, אך נהוג להחמיר לצלותו לגמרי היטב.
- לאחר הצלייה יש לשטפו היטב (יש אומרים ג' פעמים ויש אומרים פעם אחת), ואם רוצה לחממו שוב, ימתין כשתי דקות (שזהו זמן מספיק שיהי' ליבון קל לרשת הצלייה) ואח"כ יכול להניח את כבד השטוף שוב על הרשת.

חשוב לציין, שכשהופך את הכבד על האש, יש להשתמש בכלים חד פעמיים, כיון שאם לא, יצטרך להכשיר את הכלי אם תחב אותו בכבד לפני שהגיע לחצי צלייתו. כמו"כ, באם מעוניין להשתמש ברשת הצלייה לדברים אחרים, יש לעשות לרשת ליבון קל?.

שואל ומשיב

הרב פנחס קדיש <

הנייד שלי מצלצל באמצע שמונה עשרה, האם מותר לי לכבות אותו שלא יפריע?

אדם הנכנס להתפלל בבית הכנסת עליו לכבות את הפלאפון (או לפחות להעבירו למצב שקט), במידה והנייד מצלצל בתפילה, יש לכבותו מיד שלא יפריע ויבטל את כוונת המתפללים, ואפילו אם אוחו באמצע שמונה עשרה עליו לכבותו מיד.

ע"פ שו"ע אדה"ז סי' צ"ו ס"ג (ואף ששם כתב בסיום הברכה נראה שבנדו"ד אין להמתין כלל), שם סי' ק"ד ס"א, משנ"ב סי' ק"ד ס"ק א, ופסק"ת שם ס"ק א' ג'.

הרב נחן בעז יורקוביץ <

האם מותר ליטול ידיים מבקבוק שתיה רגיל, באופן שאני ממשיך לשפוך על כל היד לאט לאט, עד שכל היד מתכסה?

ניתן לעשות כך, אבל יש לדייק ולשפוך כל הזמן ולא להפסיק, ואם בכל זאת הפסיק והיד עדיין רטובה, יש שכתבו שיצא ידי חובתו.

רמב"ם הל' מקוואות פ"א ה"ז; טוש"ע ונ"כ א"ח סקס"ב ס"ג; סי' עג ס"ה, עו ס"ב; שו"ת מהרש"ם ג, שו"ע ונו"כ יו"ד ס"ט סט. שו"ע אדה"ז ס' תקט סעי' י"א-י"ג.

2. שו"ע ורמ"א יו"ד סי' עג ס"א, עו ס"ב ודרכ"ת שם; רמ"א יו"ד סי' עג ס"ה, עו ס"ב; שו"ת מהרש"ם ג, שו"ע ונו"כ יו"ד ס"ט סט. שו"ע אדה"ז ס' תקט סעי' י"א-י"ג.

1. שו"ע יו"ד סי' ע"ג ס"א, ד; רמ"א סי' סח ס"א; ראה פת"ש יו"ד סי' ס"ט סכ"ו, וסי' עג ס"א; כה"ח סי' סה סק"ד. פר"מ שם. ראה ספר 'הכשרות' פ"ט סעי' פו-צו.

הלכה יומית

דיני ומנהגי חודש העיבור <

ראשון | טעם עיבור חודש אדר

נאמר: "שמור את חודש האביב", ודרשו חכמים: "שמור אביב של תקופה". כלומר, עונת-האביב צריכה להיות בניסן, מפני שאז מבשילה התבואה. כיוון שאנו מונים את ימי החודש לפי הירח, שמסיים להקיף את כדור-הארץ פעם בשלושים יום, ואת ימי השנה מונים לפי השמש, המסיימת את היקפה פעם ב-365 ימים, כך שמדי שנה נוצר הפרש של 11 ימים, ובכדי לשמר את חג-הפסח בימי האביב נדרש כל מספר שנים להוסיף חודש אחד לשנה בכדי להשוות את מעגל השמש ומעגל הירח. חודש-העיבור נקבע לחודש-אדר משום סמיכותו לחודש-האביב.¹

שני | חודש אדר העיקרי

היות וחודש-אדר לעיתים מעובר דנו חכמים בשאלה איזה מבין שני החודשים נחשב לעיקר, ואיזה נחשב לתוספת. והסיקו הראשונים שאדר-א' הוא חודש-העיבור, וחודש-אדר העיקרי הוא אדר-ב', ואכן למעשה חודש זה חודש-אדר לעניין מצוות פורים וארבע-פרשיות. אלא שנחלקו הראשונים במקרה שאדם כותב או אומר אדר לאיזה אדר מתכוון. ויש שכתבו לעניין נדרים שנדר אדם עד אדר, וכן כשכתב בשטרות אדר סתם ולא פירש לאיזה אדר כיוון, מקיימים את דבריו כמי שאמר אדר-ראשון. ולהלכה הובא בשו"ע שסתם אדר הוא אדר-ראשון, אלא שהוזכרה אף דעת הרמב"ם הסובר שסתם אדר הוא אדר שני, וביארו הפוסקים שכוונתו לחוש אף לדעה זו, ולכן יש לומר במפורש לאיזה אדר מתכוון, וכן כשמברכים חודש-אדר בשנה-מעוברת יש לומר בפירוש אדר-ראשון או אדר-שני.²

שלישי | קבלות והחלטות שלקה על עצמו

מחמת הספק שישנו איזה מבין שני חודשי אדר מתכוונים כשאומרים 'אדר', כתבו הפוסקים שמי שקיבל על עצמו הידור או לחלק סכום כסף לצדקה בחודש אדר, יעשה זאת באדר-ראשון משום שזריזים מקדימים למצוות ושלא לעכב את המצווה. ואם קיבל על עצמו הידור הכולל הימנעות מדבר מסוים, אם הוא דבר שאינו כרוך בטרחה (לא לטייל וכדומה), יקיים החלטתו בשני החודשים, אך דבר העולה לו בטורח (כתענית וכדומה) יקיימו רק באדר-שני.³

רביעי | בר מצווה ויום הולדת

אודות הגעתם של נערים ונערות למצוות, כאשר נולדו בחודש אדר שבשנת הולדתם היא פשוטה ובהגיעם לגיל מצוות השנה היא שנה מעוברת, וכפי שהדבר בא לידי ביטוי למעשה בשנה זו תשע"ט עבור בן שנולד בחודש אדר תשס"ו וכן בת שנולדה בשנת תשס"ז שהיו שנים פשוטות, והשנה תשע"ט היא שנת הגעתם לגיל מצוות, דנו הפוסקים באיזה אדר הוא ולכן לחומרא יש לחוש לשניהם. ולענין יום הולדת הורה הרבי שמכיוון שמדובר בעניין של מנהג, ראוי לנהוג מנהגי יום הולדת בשני החודשים. אולם מי שנולד בשנה מעוברת, חל יום הולדתו בחודש שנולד בו אדר ראשון או שני.⁴

חמישי | הנולד בשנה מעוברת ובר המצווה בשנה פשוטה

ילד שנולד באדר ראשון או שני, והשנה הי"ג להולדתו היא שנה פשוטה נהיה בר מצווה בתאריך בו נולד בחודש. מכך עולה מצב

מעניין אודות ילדים הנולדים השנה – תשע"ט – שיתכן ויכנסו לעול המצוות לפני ילדים שגדולים מהם. שכן, על-פי הלוח שנת תשצ"ב – השנה ה-13 משנה זו – היא שנה פשוטה, וכך למשל ילד שנולד ביום כ"ט לחודש אדר ראשון השנה יכנס לגיל מצוות ביום כ"ט אדר ולעומתו ילד שנולד אחריו ביום א' לחודש אדר שני השנה, יהיה בר מצווה כחודש לפניו בא' באדר.⁵

באיזה חודש אדר נוהגים מנהגי יום הולדת?

שישי | יארצייט בשנה מעוברת

הספק אודות חודש אדר העיקרי מובא בפוסקים אף לגבי יארצייט, ואכן נחלקו הפוסקים מתי יש לקבעו באדר-ראשון או באדר-שני. אלא שהדעה העיקרית הנהוגה למעשה (למנהג אשכנז), שכאשר הייתה הפטירה ל"ע בחודש אדר בשנה פשוטה, ינהגו מנהגי יארצייט בשנה מעוברת – בחודש אדר-ראשון, ויש מחמירים לנהוג בהם אף באדר-שני, אלא שלא ידחה חיובים אחרים לגשת לעמוד.⁶

מקורות: 1. דברים טו, א; ראש השנה כא, א; סנהדרין יא, ב וברש"י שם "העל האביב; וראה תוס' שם יב, א ד"ה אין מעברין; וראה אנציקלופי' דיה תלמודית ח"א ערך אדר ע' קצה. 2. טוש"ע י"ד ס"כ ס"ח ש"ך שם סק"ז; וראה ט"ז ומג"א סת"ז סק"א. 3. ראה שו"ת חת"ס או"ח ס"ל קסג וראה פמ"ג סתרצ"ז א"א סק"א; מ"ב סתרפ"ו סק"ח (אבל ראה מ"ש במ"ב סתרצ"ז סק"ב וצ"ע). 4. רמ"א או"ח ס"ה ס"י (וראה התועדויות תשמ"ו ח"ב עמ' 538 הע' 11); אג"ק אד"ש ח"ד ע' תסד וחל"ד ע' רצה בהערה; התקשרות גיליון תנ"ג ע' 13. 5. שו"ע או"ח ס"ה ס"י. 6. רמ"א או"ח תקס"ח ס"ז וראה רמ"א י"ד ס"ס תב; לקו"ש חט"ז ע' 342 הע' 5; נטעי גביראל פורים פ"ד ס"א-ב ובהערות שם.

חסיד חב"ד
עשרות רבני
'מכון הלכה חב"ד'
זמינים במקדי ההלכה
אינו לבד!

קו לרב: 077-2251-770
סמס לרב: 055-7081-737

הגוגל של ההלכה | SMSLARAV.CO.IL

הזמן גרמא

חודש העיבור – בנח היהודי

מרות שחודש העיבור הוא רק בחודש אדר, מכל מקום כל השנה נקראת "שנת העיבור". ולכל עניני השנה יש את המעלה דעיבור, ומיד ברגע הראשון של תחילת השנה אפשר ללמוד את מעלתם וגדולתם של ישראל, והיא: בעיבור משלים חסרון של ב' או ג' שנים. ומכאן שיש ליהודי כח להשלים לא רק בדבר שחיסר בשנה האחרונה, אלא גם בדבר שחיסר לפני ב' וג' שנים.

התועדויות תשמ"ט ח"א עמ' 18